ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ

Цијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на по године 5 круна; вани године 15 франака у злату.

Уређује ОДБОР

Адреса: „Цетињски Вјесник“ — Цетиње. Adresse: „Le Courrier de Cettigné“ — Cettigné (Monténégro)

За ЦРНУ ГОРУ појединi број 10 пара.
За СТРАНЕ ЗЕМЉЕ појединi број 20 пара.

БРОЈ 24. ЦЕТИЊЕ, СРИЈЕДА 21. МАРТА 1912. ГОД. ГОДИНА V.

Цетиње, 21. марта

Никад се није више говорило о миру и проповиједало начело миролубивости, а никад се није више радило на наоружању као што је то случај посљедњих година. На све стране, гдје год се окренемо, само се ужурбано ради на наоружању и сва је пажња сконцентрисана на војску.

Колико се сада у томе далеко дотјерало, најбољи нам примјер пружа Њемачка, за коју се зна да има најмоћнију војску на свијету. И она повећава број своје и иначе велике војске!

Пред њемачким парламентом налази се предлог закона о војним реформама, којима се повећава број копнене војске и мрнарице. Њемачка војска треба да се повећа са 29.000 војника. Исто тако повећаће се и број њемачких ратних бродова, те ће се саградити четири нова велика ратна брода и двије мање крстарице. Да се ове пројектоване реформе изведу, утрошиће се ове године 97 милиона марака, од којих ће 15 милиона бити употребљени за мрнарицу; идуће године 127 милиона марака, од којих ће 26 милиона спадати на мрнарицу, и 1914. г. 114 милиона марака, од којих ће се 43 милиона употребити на мрнарицу. Ови издатци ће се покрити сувишком државних прихода и повећањем пореза на алкохол.

И у Француској исто тако намјеравају да појачају своју војску. Како не могу то извршити у самој земљи, они предлажу да употребе своје колоније: Алжир, Мароко и Сенегамбију. Повећавањем урођеничких чета, они намјеравају да повећавају и своју мрнарицу тако, да створе бродовље, којим ће ове чете из колонија у свако доба превести у Француску.

А за Њемачком и Француском у том погледу не изостају ни Аустрија, ни Енглеска, Русија и друге велике државе.

Довољно је да се баци само један летомични поглед на њихову поморску снагу, па да се види колико се у томе далеко отишло.

Најачом поморском снагом располаже Енглеска. Она има 47 велика брода са 756000 тона, 37 оклопнице са 437000 тона, 66 крстарица са 357000 тона. То је прва бојна линија. Другу бојну линију сачињавају 5 великих бродова, 9 крстарица, 24 торпеда, 257 разорних торпеда, 29 торпедњача за далеки пут и велики број нарочитих бродова.

Њемачка има 24 велика брода са 320.700 тона, 5 великих обалских оклопњача са 20.600 тона. 10 оклопљених крстарица са 114.000 тона, 30 заштићених крстарица са 99.700 тона, 11 незаштићених крстарица, 9 топовњача, 105 великих и 47 малих торпедњача, 12 подморских бродова и више специјалних бродова старог система.

Француска има 16 великих бродова са 205.000 тона, 21 оклопљену крстарицу са 200.700 тона, 10 заштићених крстарица са 50.800 тона, 7 топовњача, 72 разорна торпеда, 24 торпедњаче, 9 торпедних извидница, 70 подморских бродова и велики број специјалних бродова.

Русија има 4 велика брода са 62.300 тона, 2 оклопљене торпедњаче, 6 оклопљених крстарица са 65.200 тона, 6 заштићених крстарица са 34.400 тона, 26 топовњача, 80 разорних торпеда и 26 подморских бродова, који сачињавају балтичку флоту. Црноморска флота састоји се: из 6 великих бродова са 72.400 тона, 2 заштићене крстарице са 13.400 тона, 4 незаштићене крстарице, 17 разорних торпеда, 17 торпедњача и 5 подморских бродова.

Италија има 11 велика брода са 148.700 тона, 10 оклопљених крстарица са 79.500 тона, 6 заштићених крстарица са 11.000 тона, 2 топовњаче, 23 разорних торпеда, 31 торпедњачу за далеки пут, 13 обичне торпедњаче, 12 подморских бродова и више специјалних и транспортних бродова.

Аустрија има 11 великих бродова са 103.000 тона, 3 оклопљене крстарице са 19.000 тона, 4 заштићене крстарице са 11.000 тона, 4 монитора, 24 торпедњаче за далеки пут, 24 обичне торпедњаче, 19 разорних торпеда, 6 подморских бродова, 4 стара крсташа, 2 стара монитора и више специјалних бродова.

Само у прошлој години свака од ових држава саградила је велики број ратних бродова. Тако: Енглеска је подигла у 1911. години 8 дреднота и 5 малих крстарица. Свега: 205.510 тона, према 107.500 тона у години 1910. Њемачка је направила 4 дреднота и 4 мале крстарице. Свега: 109.000 тона, према 45.800 у години 1910. Русија је саградила 4 дреднота. Свега: 71.300 тона, према 19.500 у години 1910. Италија је прошле године саградила 3 дреднота и 2 мале крстарице. Свега: 71.300 тона, према 19.500 у години 1910. Француска је, исто тако, саградила 2 дреднота. Свега: 46.940 тона, према 18.370 тона у 1910. години. Аустро-Угарска је саградила један дреднот. Свега: 20.000 тона, према 14.500 у години 1910.

И још се и даље наоружавају! Аустрија је већ направила дреднот од 20.400 тона. Уз то гради 12 нових торпедњача и 6 подморских бродова и 14.000 војника на њима мисли да за три године повиси на 20.000. Њемачка већ гради нови оклопљени крсташ и 12 нових малих торпедњача.

Куда то води, ове бројке најбоље показују!

То је све прије само не оно, за чим се све од реда крију: ако хоћеш мир, спремај се за рат.

„Да ли зближење“

Под овијем натписом обављен је у родољубивом новосадском „Бранику“ прекрасан уводни чланак о односима међу данашњим српскијем државама. Повод је чланку пренос костију Карађорђевића са Цетиња у Тополу. Чланак отприлике гласи овако:

„Врло се замјерило у Биограду, што црногорски престолонаследник Данило, кад је био у Софији приликом светковине о пунољетству бугарског престолонаследника Бориса, није у повратку свраћао у Биоград. Како у овом, тако и у другим српским листовима, означени су узроци, зашто црногорски престолонаследник Данило није свраћао у Биоград, а то се сасвим наравно разјашњава оним, што је све претходило односима међу Цетињем и Биоградом.

Тако и сада држимо, да ће се у Биограду замјерити, што се цетињско изасланство, које је пратило смртне остатке Књагиње Зорке, одијелило од изасланства краљевине Србије у Земуну, те није прелазило у Биоград нити отишло у Тополу.

И ово се разјашњава сасвим наравно. Зближења међу Србијом и Црном Гором још нема, јер би за ово зближење морала на сваки начин Србија узети иницијативу. Ваља се само опоменути онога оштентативног непријатељског понашања српске владе против Црне Горе и садашњега Краља Николе. То [illegible], да један предсједник министарства у Србији, као што је био Пашић, ставља себе на становиште, да му може бити, да се ставља у противност са једном посестримом српском државом и њеним владаром, као да један министар предсједник може себи присвојити понашање, као да је нешто више него влада једне државе, па да тражи кавге и онђе, ђе би српски интереси морали бити заједнички.

На онда ту стоји по сриједи врло жалосна бомбашка афера.

Од те жалосне афере начињио се читав круг ружних измишљотина, фабула и клевета.

Готово је невјероватно, да се основа за читаву акцију против садашњега Краља Николе I. пронашла у исказу једнога човјека, као што је Настић, као да без Настићева исказа није било никакве друге основе за бомбашку аферу. И у Биограду и у Сарајеву било је слободно, да се српски родољуби преваре у Настићу, само то није било слободно на Цетињу. Па кад је тек у Загребу у велеиздајничкој парници изашао на видик квалитет Настићеве особе, онда је требало повући на одговорност оне, који тај квалитет нијесу прије пронашли. Наравно, кад се на Цетињу дознало за Настићев квалитет, нијесу на Цетињу Настића пустили ни на улицу да изађе, већ су га таки експедирали са Цетиња.

Јесте! Јесте! Настић је створио бомбашку аферу. Краљ Никола I. је имао потребе, да преко Настића ствара бомбашку аферу, јер се бомбе саме од себе створило у Црној Гори! Нијесу оне биле зготовљене у Србији нити донесене из Србије у Црну Гору! Да, да! Завјере није ни било!

Али је случајно доказано, да је заиста било завјере, па је краљ Никола преко судова поступао са завјереницима као што и у другим државама владари поступају са завјереницима. То је Књаз Данило мало друкчије поступао у своје доба са завјереницима послије свога ступања на књажевски пријесто. Па како је поступао покојни Књаз Александар Карађорђевић са завјереницима пред онај преврат, који је на пријесто Србије поново довео Милоша Обреновића? Кад се иде о глави владару и кад суд рекне своју, онда владара, који извршава право одбране, треба зар квалифицирати као тиранина и варварина!

Да! Међу Биоградом и Цетињем стоји још свеједнако по сриједи бомбашка афера, па ако је чија дужност, да се рехабилитира, то спада та рехабилитација на Биоград.

У најновије доба, иако није по сриједи каква крупнија ствар, то и ствар попуњења столице митрополије рашко-призренске нам показује у највећем степену непријатељство Србије против Црне Горе. Србија је развила читаву своју дипломатску акцију како у Цариграду тако и у Петрограду, само да у Призрену не буде митрополит Црногорац др. Дожић, него Србијанац Раденковић. Је ли то пријатељска акција? Је ли та акција, достојна српске мисије на Балкану?

Извршено дјело пијетета на Цетињу и у Тополи преносом земних остатака Књагиње Зорке из Црне Горе у Србију сигурно да је допринуло и изазвало најнежније породичне осјећаје а ти осјећаји требало би да изазову и политичко зближење међу Цетињем и Биоградом.

И ово би заиста и било, да у Србији владају нормални односи. Али у Србији је радикалство поклонило Српство. У Србији се ради само о страначкој превласти. Српство је споредна ствар.

Ми се ипак надамо, да ће акт породичног пијетета, извршен на Цетињу и у Тополи, опоменути све српске родољубе, све државнике у Србији, да нађу начина, како би се зближили Биоград и Цетиње, јер овако, као до сад, не смије остати!“

Хроника

Разбојничка радост. Биоградске „Вечерње Новости“ доносе под тијем натписом ову биљешку: „Новосадска „Застава“, која слави свако разбојничко дело, које се код нас деси, са пуно разбојничке радости поздравља је давање оставке г. Ст. Ћурчића на потпредседничко звање у Управи Српског Црвеног Крста. Том приликом наводе они око „Заставе“, који људе убијају ножевима, пропустили, а да се не очешу о Цетиње и „Браник“, јер им је трн у оку сваки покушај да се васпоставе добри односи међу двије слободне српске државе. Од Ј. Томића не може се боље ништа ни очекивати. Човјек, који се продао Маџарима, мора служити сврси разједињења Српства“.

А ми додајемо да и Политу и Ћурчићу може служити само на част, кад их напада лист једног мучког убице.

Официрски скуп у Подгорици

Подгорица, 17. марта

Још усред дубоке зиме, у мјесецу јануару чуо се глас радосни, да ће се официрски скуп сазвати ове године у Подгорици у времену од 14-ог фебруара до 14-ог марта ради одржања војних вјежба. Колико су ти скупови корисни, о томе нећемо да говоримо, али ћемо констатовати факт, да се сва Подгорица искрено обрадовала томе скупу на коме су узели учешћа одлични представници наше миле војске.

Војска је у свијема културнијема државама предмет општих симпатија, најмилије чедо свакога народа, који за њен опстанак и напредак жртвује све своје — она је језгро народнога живота; стуб пријестола, чувар отаџбине и бранич части народне.

Није, дакле, чудо што је све у Подгорици: и старо и младо, и мушко и женско пшекивало миле госте при њиховом доласку на дан 13. фебруара ове године. Све је тога дана у Подгорици било изашло на улице и на пољане пред Војним Станом, а кола за колима, у којима сјеђаху официри, непрестано долажаху. Варош је одмах постала живља и веселија.

Весеље је било удвостручено кад се виђело, да је и Њег. Краљ. Височанство симпатични Књаз Петар, артиљериски поручник, стигао на аутомобилу у четири сата послије подне да и он, као официр Краљеве војске, учествује у вјежбама са својим друговима, и одсио у Војни Стан, ђе су му за његово пребивање били спремљени нарочити апартмани.

Мало иза тога стигао је на аутомобилу и министар војни г. бригадир сердар Ј. Вукотић са помоћником министра војног пуковником г. Колосовом и зауставио се пред Војним Станом, ђе су га већ очекивали сви позвани официри. Одмах је по своме доласку г. министар војни примио рапорат од главнога руковаоца официрскога скупа г. бригадира И. Ђуровића, па одмах и окупио све официре у велику салу Војнога Стана, ђе их је поздравио и истакао задатак и значај официрскога

скупа. Програм рада већ је био утаначен у министарству војном још раније и сада предан на извршење главном руководћи официрскога скупа. Свједоци смо и очевидци били, да је та, пуни и богати програм с највећом тачношћу и савјесношћу обрађиван; да се неуморно радило од ранога јутра до мркле ноћи кроз читав мјесец дана.

Грађанство је с највећим интересовањем пратило све вјежбе, које је могло видјети. А и како не би, кад је Подгорица била за посљедњих десет дана прави ратни логор: Онамо грокти јасна московка по Ћемовскоме Пољу; овамо из корита Рибнице стоји рика убојитих топова; а испод Горице мијешају се и надмећу монотоно грокгање страшнога митраљеза и складни звуци војне музике. Колико их је било, који су, посматрајући ове узбудљиве призоре, благосиљали доброга *Господара*, сретни и задовољни, што су то у слободи доживјели, а охоли и поносити савршеном спремом своје личне војске, коју чека велики задатак. Коликима ли је канула из очију суза радоснива, кад су видјели младога и племенитога Књаза Петра, гдје неуморно језди на своме виловитоме хату од једне чете другој, од батерије, батерији, од вјежбе у пољу к вјежби у гори, дијелећи потпуно са својијема друштвима све напоре и труде у служби Господару и Домовини. Једномјесечни напорни рад завршио се дана 13. марта војним маневром, у коме су учествовали сви родови оружја.

Маневар, који је трајао од пет сати из јутра, па до шест сати у вече и који је имао да допуни и покаже ресултат једномјесечнога рада, изведен је на потпуно задовољство Његовог Краљ. Височанства Престолонасљедника Књаза Данила, главнога инспектора војске, који је реченога дана изволио нарочито доћи и до краја присуствовати маневру.

Маневар је пратило са великим интересовањем и грађанство Подгорице, које је у великом броју било изишло на пространо Ћемовско Поље, као и многобројни народ из околине, који се тога дана нарочито и сабрао да прати маневар, који се развијао зетским долинама до Подгорице. Тога дана при проласку и повратку кроз вароши ма да се није раније знало о томе ништа, опште љубљени Престолонасљедник био је акламаран од стране народа, који је на глас, да пролази кроз варош, појурио улицама ради поздрава.

Сјутра дан по маневру, 14. марта, завршио се официрски скуп свечаним банкетом, што га је у част Његовог Краљ. Височанства Књаза Петра и господе официра приредила подгоричка општина у дворишту Војнога Стана.

Тачно у 11 сати прије подне сјело се за богату трпезу гостопримних Подгоричана.

У челу трпезе сједио је Његово Краљ. Височанство Књаз Петар, на десно страни министар војни, г. бригадир сердар Ј. Вукотић, а на лијевој пуковник г. Колосов, вис-а-ви Књазу Петру сједио је предсједник општине г. С. Марковић, а до њих даље редом господа официри по старјешинству.

За трпезом су послуживали господа општински одборници, који су истог дана имали част бити представљени Његовом Краљ. Височанству Књазу Петру.

За трпезом је пало више здравица.

Прву здравицу подигао је Његов Краљ. Височанство Књаз Петар у здравље својих другова — официра. (Ту смо здравицу донијели већ у прошлом броју нашег листа. Ур.) Здравица је саслушана с највећом пажњом и попраћена бурним усклицима: „Живио Књаз Петар!"

Баш у томе свечаноме моменту стигао је предсједнику општине г. С. Марковићу, одговор на поздрав од Његовог Краљ. Височанства Престолонасљедника Књаза Данила, који је г. предсједник одмах у моменту гласом у цијелини прочитао, а гласи овако:

„Одушевљено ми је мило, господине предсједниче, да преко вас најтоплије захвалим граду [illegible] подгоричкој на [illegible] предусретању војске, којој имам част бити главни инспектор. Молим вас, [illegible] учините [illegible] у част наше храбре војске [illegible] поштеним радом и жарким родољубљем чувена Подгорица. Љубав тога [illegible] у [illegible] указивало побједоносној војсци Моје [illegible] Оца [illegible] Ме [illegible] и захвалности. Та љубав весели Моје срце, јер у њој видим, да Подгорица [illegible] бити [illegible] из [illegible] времена [illegible], које су кријепиле Наше старе краљеве у њиховим напорима, да Зета прибере око себе парче по парче расутурених дијелова наше нације. Живјела Подгорица! Живјело њено вриједно и родољубиво становништво!"

Брзојав је изазвао неописано одушевљење и прекидан громогласним усклицима одобравања, а завршен одушевљеним усклицима: „Живио опште љубљени Престолонасљедник Књаз Данило!"

На томе важноме брзојавноме поздраву од стране Његовог Краљ. Височанства Књаза Престолонасљедника Подгорици и њеном грађанству захвалио се предсједник општине г. С. Марковић у име грађанства овим брзојавом:

„Пресрећан сам, што могу у име грађана вароши Подгорице у највећој поњизности поднијети Вашем Краљ. Височанству најдубљу благодарност на данашњем Вашем брзојавном поздраву, упућеном грађанству ове вароши, а у моменту, када Подгорица има част видјети као госте за својом трпезом представнике наше храбре војске — господу официре на челу са Њег. Краљ. Височанством Вашим узвишеним братом Књазом Петром и саопштити, да је Ваш узвишени поздрав најодавније одјекнуо у срцима како окупљене господе официра, тако и захвалних грађана вароши Подгорице, који Вам, Узвишени Краљевићу и општељубљени Насљедниче, из дубине срца и душе френетично кличу: Живио на понос Узвишеном Оцу и личном Вам Дому, а на славу неослобођеног Српства".

Другу здравицу напио је у здравље Његова Величанства Краља Господара ослободиоца Зете, предсједник општине г. С. Марковић, а она гласи:

„Ваше Краљ. Височанство!

Допустите ми, да у име грађана вароши Подгорице, напијем у здравље Вашега Узвишенога Оца, а нашега Витешкога Краља — Господара.

Ваше Краљ. Височанство,
Господо официри,

Пресрећан сам, што могу бити тумач најусрднијих поданичких жеља, које тако жарко његују грађани вароши Подгорици за најдужи живот, најбоље здравље и сваку срећу Његовога Величанства нашега узвишенога Краља Господара с најврућим жељама, да Витешки Господар доживи остварење својих — свесрпских идеала, како би и оној нашој милој браћи, која и данас на доста страна под туђином пиште, освануо дан среће — дан златне слободе, као што их је срећна била доживјети наша дична Зета — легло српске славе и величине — након петвјековног робовања.

У то име кличем:

Да живи Његово Величанство, наш узвишени Краљ — Господар!

Да живи Њено Величанство Краљица Милена — народна мајка!

Да живи наш општељубљени Престолонасљедник Његово Краљ. Височанство Књаз Данило! Да живи Узвишени Владалачки Дом!"

Здравица је завршена уз френетично одушевљење: Живио Краљ Господар! Живјела Краљица! Живио Владалачки Дом Петровић — Његош!

Трећу здравицу напио је г. проф. Михаило Буквић, директор гимназије и члан општинског одбора, у здравље црногорске војске, а гласи:

Ваше Краљевско Височанство,
Господо официри,

Срећан сам, што ми је у част пало, да на овако узвишеном скупу поздравим часнике јуначке војске црногорске. Наздравити храброј војсци црногорској значило би прочитати сву славну историју Црне Горе. Дуго би ме дакле одвело, господо, кад бих стао поименице набројати све јуначке подвиге наших предака, све муке и патње, с којима су се борили, све славе и побједе, које су крваво добијали. Шта све није претурио српски народ у Црној Гори од времена Балшића, Црнојевића и Петровић Његоша до данашњег дана, — све у борби „за крст часни и слободу златну"?! Претрпио је муке свакојаке, али нам је оставио ову поносну стопу српске земље, никад непокорену, и сачувао „слободу златну".

Српска држава, кад је силна и велика, склонила се и [illegible] под историјски Ловћен и ту је без прекида тињала српска државна мисао. Ту је уз своје Господаре одржавао јуначки црногорски народ, вјеран косовском аманету, одан српским традицијама, одржавао до самопрегора у јуначким мукама за њен спас, а при томе задовољан, кад би имао бар мало праха и оружја, а у гладним годинама, Бога ми, и хљеба.

Није давно било, господо, кад је оружје црногорског војника била кременача, велика и мала, шешана, дефердар и веза с неподесним прибором. Није давно било, кад је у својој земљи био само један младић, који је знао руковати малим топовима; није давно било, кад је старјешина гоблина свидао пиштољ с крова Господарева Двора и спјевао га у калупе свечаног изума. Није давно било, кад је у свој земљи био један једини пушкар.

Баш у то тешко доба, никад се није у овим крајима угасило кандило српске слободе. Аманет косовски није у њима никада клонуо, српске традиције нијесу никада попустиле: урило се из борбе у борбу, из побједе у побједу, из славе у славу. Јуначко кликтање соколова испод Ловћена одјекивало је широм неослобођеног Српства, будило га је, спасавало и тјешило. Српство је с поносом упирало очи у горди Ловћен и пјевало му с правом заносне и умилне славопојке.

Тако је било недавно, а што видимо данас. Реформатор свега у својој држави Њег. Величанство наш Узвишени Краљ интензивно је улагао све Своје силе у напорни рад око систематског обучавања и организације Своје најмилије творевине — храбре војске црногорске; њезином напретку посветио је све Своје огромно знање, њезиној слави и величини жртвовао је највећи дио Свога великог ума. Само Њему, који је мудро умио стећи пријатељство Великог Цара свих Руса и добити ласкави епитет „јединог његовог искреног пријатеља", само Њему и Његовом очинском старању имамо да захвалимо за многобројне војне станове по свој Црној Гори, за војна слагалишта, пуна праха и олова, пуна брзометних оструга, пуна топова, разног калибра, пуна Максим митраљеза, — за војне магазине, пуне разног ратног материјала: санитетског и пионерског, телеграфског и телефонског. Потпуно дакле наоружање и своју модерну организацију има црногорска војска да захвали само свом витешком Господару.

Па кад су нам славни преци, гладни и жедни, необучени и необувени с рђавим оружјем, без организације, знали стећи славу и признање читавог свијета, не остаје ми ништа друго, него да вруће желим, да храбра војска црногорска задобије онакав сјај новом свом оружју, какав је добила староме, те да носиоцу српске завјетне мисли, врховном свом заповједнику, Великом Краљу Николи, помогне стећи свештеном циљу: да под његовом свијетлом Круном, као што је обновио Зетску Краљевину, брзо обнови и Душанову Царевину.

У то име из дубине душе и срца кличем: Да живе синови српске Шпарте. Живјели црногорски Лавови! Живио стуб Пријестола — Цара Јунака! Да живе крила Орлу Ловћенском! Да живи узданица српска, снага наша, витешка војска црногорска!"

Ова патриотска здравица попраћена је великом пажњом и прекидана одобравањем, изазивајући опште допадање и усклике: Живјела храбра црногорска војска!

Четврту здравицу подигао је у здравље Његова Величанства Краља Господара фелдмаршала руске војске, као и у здравље Његова Краљ. Височанства Престолонасљедника Књаза Данила, главнога инспектора црногорске војске, пуковник г. Колосов.

Ова здравица, коју је пуковник г. Колосов са највећим одушевљењем изрекао на српском језику, попраћена је бурним усклицима: да живи Господар, да живи Престолонасљедник Данило, да живи Владалачки Дом и јуначка црногорска војска. Иза овога је одмах г. министар војни наздравио Његовом Величанству Николи II. Императору свију Руса, као и храброј и силној руској војсци, која је здравица попраћена дуготрајним бурним усклицима: Живио цар! Живјела руска војска!

За тим су са банкета на предлог г. министра војног отпремљени телеграфски поздрави у име официра Њег. Величанству Краљу Господару, врховном команданту војске и Њег. Краљ. Височанству Престолонасљеднику Књазу Данилу главном инспектору војске.

Текст ових брзојава садржи најоданију благодарност Његовом Величанству Краљу Господару на очинском старању око војске и Његовом Краљ. Височанству Књазу Престолонасљеднику на најусрднијој пажњи, коју поклања војсци.

Објед је трајао до 2½ сата послије подне, а завршен банкет здравицом г. министра војнога, коју је подигао за здравље Њег. Краљ. Височанства Књаза Петра истакнувши силне жртве и самопрегоријевања *Његових* славних *Предака* за срећу и напредак Црне Горе, доводећи то у везу са примјером, што га сам Њег. Краљ. Височанство Књаз Петар очигледно даје у служби међу својим друговима, официрима наше храбре војске.

Здравица је изазвала толико одушевљење, да су другови, официри, подигли Књаза Петра на руке и изнијели га на пољану пред Војни Стан, а одатле главном улицом кроз Подгорицу и натраг. Одушевљење се пренијело и у варош међу грађанство тако, да је поворка била неогледна.

Пошто се Књаз Петар фотографисао са друговима, свим официрима, поздравио се срдачно с њима, као и са предсједником општине г. С. Марковићем и г. г. одборницима, који су га испратили до аутомобила. Праћен пуковником г. Колосовом и неким официрима, уз усклике: „Живио Књаз Петар!" отпутовао је пут Цетиња.

Иза тога се г. министар војни поздравио са официрима, огласивши, да је рад на овогодишњем официрскоме скупу завршен.

Подгорица је читав мјесец славила праву славу: достојанствена симпатична појава младога и племенитога Књаза Петра изазивала је у свијема круговима спонтано поштовање, одушевљавање и општу љубав; боравак министра војнога, родољубивога бригадира сердара г. Ј. Вукотића доказао је његов енергични рад, пожртвованост и признату му преданост и ревност у служби; достојанствено и искрено држање све господе официра од уважених бригадира до поноситих потпоручника оставило је трага милој и слаткој успомени на овогодишњи официрски скуп.

Одушевљење и најљепше успомене, које су оставили господа официри све од Његовог Краљ. Височанства Књаза Петра, министра војног, браће руских официра, пуковника г. г. Рачинскога и Колосова, па редом до најмлађег потпоручника, изазвале су у грађанству трајну захвалност и вруће жеље, да им од свега срца кликне: срећан пут и довиђења, драга браћо господо официри.

Српство

Реорганизација „Сар. Листа". Како с врло поуздане стране „Н. Мусават" дознаје, провешће се 1. априла реорганизација „Сарајевског Листа". Вели се, да ће „Веч. Сар. Лист" престати излазити, а „Сарајевски Лист" претвориће се у дневник. У ту сврху ће главни уредник И. Миличевић ових дана кренути на пут, да види начин организације службених листова изван наших граница, те ће након тога саставити пројекат и влади га предложити. Овом згодом „Н. Мусават" тражи да у редакцији уђе и један Муслиман како би ту све конфесије биле заступљене.

Глувонијеми злочинац. У Батковићима код Невесиња налази се глувонијеми сељак Петар Зубац. Он је као дијете, и ако глув и нијем, показивао велики дар, те је сам научио читати и писати. Неки дан његови сусједи Јевто и Симо Радојчићи гонили су ђубре на своје њиве, па натјера у преко једне Петрове њиве, јер нијесу могли на другу страну. Петар долетје к њима, потегне колцем, те удари Јевту по глави и овај се одмах сруши онесвијешћен. Узалуд су га молили Симо и Јевтова жена, да ће му они поправити сваку штету, коју би му учинили, он није то хтио да зна, него га је спопао бијес и он је хтио, да се туче. Кад су му отели колац, он потегне ножић и кидише на Симу Радојчића, те му зада више тешких озљеда. Јевтова жена бранила је Симу, али Петар кидише и на њу ножем, те је рани у прса баш у дојке и онда у ребра и тако је све троје лежало тешко рањено. На запомагање рањеника окупи се више сељана, те су једва успјели, да савладају Петра. Рањени Радојчићи су отпремљени љекару, да им пружи помоћ, а глувонијеми злочинац предан је суду.

Словенство

Руски буџет за годину 1912. Посланицима Государствене Думе раздијељен је буџет за годину 1912., установљен од буџетне комисије. Редовни приходи прорачунани су на 2,896.519.261 рубљу, т. ј. за 41.3 милиона рубаља више, него што је претпостављала влада, и за 189 милиона рубаља више него су износили г. 1911. Ванредни приходи прорачунани су са 5,400.000 рубаља. Редовни издатци прорачунани су на 2.664,472.186 рубаља т. ј. за 21 рубљу мање, него је претпостављала влада, али за 90 милиона више него год. 1911. Тај вишак издатака пада на нимов губернијама, које су страдале од неродице. Изједначи ли се приход с издатком, то се указује сувишак од 64.3 милиона рубаља, које ће ићи на отплату државнога дуга. Осим тога је у самом буџету одређено за ту сврху 100 милиона рубаља. Буџетна комисија упозорује, да је на отплату државног дуга било године 1910. предвиђено 4.7 милиона рубаља, године 1911. пак 45.4 милиона рубаља. Године 1912. предложено је 164.3 милиона рубаља. На тај начин ће државни дуг Русије за посљедње три године умањен бити за 214.3 милиона рубаља. Године 1908. склопљена су два зајма у износу од 192.5 милиона рубаља. Оба су амортизирана сада и још остаје преостатак.

Бугарске финансије. Бугарска влада поднијела је Народном Собрању на рјешење предлог закона о аутономној управи државних дугова и општинских зајмова, за које јамчи бугарска држава. Ова управа, која ће бити потпуно независна

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

...министарства финансија, централисаће све финансиске операције, које се врше на рачун државне благајне и разних јавних и општинских установа, а циљ joj je да осигура редовно отплаћивање ануитета за јавне и општинске зајмове. Овом реформом бугарска се влада нада, да ће бугарске финансије поставити на солидну основу и да ће утврдити кредит Бугарске. Иницијатива за ову реформу потекла је од министра финансија Теодорова. У законском предлогу о аутономној управи државних дугова и општинских зајмова за које гарантује бугарска држава, има одредаба, по којој се управа састоји из председника и два члана, које краљ поставља указом; за чланове морају се постављати гувернери бугарске народне банке и бугарске аграрне банке. Стални надзорни одбор састоји се из четири народна посланика, које бира собрање, али тако да двојица увијек морају бити из скупштинске мањине, а председава им председник главне контроле. Овај надзорни одбор одговоран је собрању.

Политичке вијести

Реорганизација у Босни

Из Беча јављају, да ће се у Босни и Херцеговини извршити реорганизација, те ће се том приликом цивилна власт или одвојити од војне власти или ће се земаљском поглавици дати шири дјелокруг рада. Кажу, да је још Маријан барон Варешанин радио на томе, али да није могао ништа успјети, те је због тога и дао оставку. Кад га је замијенио генерал Пањорек и он је почео да ради на томе да се изврше промијене у земаљској управи, и што није постигао код Буриана, сада је постигао код новога министра Билинског, па се већ и ради на томе. Власт цивилног доглавника пренијеће се на земаљског поглавицу и положај цивилог доглавника на тај начин ће се укинути. Чим ћесар ту реорганизацију одобри, она ће се одмах у Босни и Херцеговини спровести.

Пол Дешанел о професионалном синдикализму

„La Revue Bleu" почела је штампање једне анкете о синдикализму. Редакција је ставила ово питање: „Је ли синдикализам дошао до тога степена снаге и амбиције, да постане опасан по функционисање и егзистенцију парламентарне владе?"

На ово је питање прво одговорио славни француски политичар и говорник Пол Дешанел. Са ширином погледа, којом се одликује. Дешанел је бранио овдје тезу: да је професионални синдикализам једино кадар да обезбједи једној организованој демократској држави максимум благостања. Онога дана када индустриски синдикати, као и земљораднички синдикати и кооперативна друштва, буду примали и искоришћивали капитале у професионалном циљу, они ће тек тада моћно утицати на еволуцију друштва, која ће чинити част и славу XX. вијека; они ће тек тада учинити капитал и својину заједницом свих радника. Ови се организми појављују као ћелице једног бољега друштва и објављују долазак једне више фазе цивилизације. Синдиката и кооперативна удружења, сједињујући се, комбинујући се и мијешајући се једни с другима, чине економску социјалну демократију, која није једна хипотеза, већ једна жива стварност. Што се пак тиче револуционарног синдикализма, он је за Дешанела антидемократски и чини препреке синдикалном развијању, смета поправци радничке судбине и организацији рада. Ово тврде и сами социјалисти, и то људи с најразличитијим гледиштима, као што су Жил Гвесд, Еуген Фурније и Кифе. Револуционарни синдикализам је не само негација парламентарне владе, него и сваке владе; побједа његова била би диктатура. Једном ријечи, гледиште Дешанела може се резимирати овим ријечима: За професионални синдикализам, противу револуционарног синдикализма!

Народ хоће Дожића

— Негодовање противу самовоље јако расте —

Сјеница, 15. марта

Од како се подигла она необуздана хајка противу ново-изабраног рашко-призренског митрополита, д-ра Гаврила Дожића, од тада неки жалосни српски листови, као „Вардар" и њему подобни, осули су читав низ грдњи и клевета и нијесу бирали средства само како ће нахудити угледу новопостављеног нам митрополита. Интересантно је и само писање тих листова: тај исти „Вардар", који је исто толико писмен колико и „Топ", „Сунђу", „Арџ" и солунски „Силах" и који је нажалост једино гласило овдашњих Срба, испрва је само загазио у лаже, па је писао како Дожић није народни кандидат, па кад је видио да му та лаж не помаже, стао је објављивати како Дожић нема довољно ни квалификација, за овај узвишени чин. Потом је сав положај у лажама и стао називати Дожића аустриским шпијуном. Ко не познаје по злу познату котерију, довољно је да прочита чланке ових прљавих листова и да мало дубље завири у рад ових паразита, па ће видјети да су већ ископали јаму нашем иначе напаћеном народу. Дожић шпијун! Дожић шпијун!! Од куд аустриски шпијун Гаврило Дожић и то баш сад кад постаде митрополит, а за ово вријеме од 10—12 година, док је био српски питомац, та господа око „Вардара" не могоше њином плитком памећу увидјети да је Дожић шпијун?!!

Па добро, кад је шпијун д-р Гаврило Дожић, који подједнако воли цио српски народ и који је искреном љубављу наспрам њега задахнут, који је готов да све своје умне и душевне способности употреби на добро народа, и који је данас за данас једини добар замјеник бившег митрополита Нићифора, онда што је Темко, кога су та господа предложила за сенатора, који ни српски не умије добро говорити, а камо ли турски, који није народни кандидат и због кога мора свакоме поштеном Србину образ црвењети, да код толиких наших способних људи, овај глупи Грк представља српски народ у турскоме сенату?

Па шта су она тројица наших бивших посланика у цариградском парламенту, који су сасвим спокојно преспавали све три зиме, а српске интересе Бог да прости, јер о њима они немају ни појма? А нарочито шта је онај од ове тројице који прије три године у Скопљу говораше како му је додијао рад котерије, и онај из Тетова, који је прије три и по године запријетио да ће све превести у Бугаре, само ако га не изаберу за посланика? Па шта сте ви „вође" српског народа, који за љубав лијених бакшиша и још љепших обећања шетате од вароши до вароши, па купите лажне потписе и код простог народа на сва уста грдите нам братску Црну Гору и њеног узвишеног Владаоца, а Г. Дожића називате аустриским шпијуном?

Овако су исто наше „вође" клеветале и митрополита Нићифора: код турских власти говорили су да је српски шпијун и да служи српским интересима; код руског консула су говорили да је турски и аустриски, а код аустриског консула да је руски и српски. Ето, овако су га клеветали док и он није постао жртва злобне котерије. Да би свој рад крунисали успјехом још чим је изабран д-р Дожић, вјерне слуге злогласне котерије, одмах су се размилеле по рашко-призренској епархији и говорећи простоме народу да му је патријаршија без питања завладичила једног аустриског шпијуна, купили су гдје су могли лажне потписе, а гдје нијесу могле продријети њихове уједурме бјегали су прије зоре. Интересантно је, да у свим тим депешама нема ни једног потписа неког трговца и угледног грађанина, који није морао да се потпише, већ су све то потписи попова и учитеља, дакле оних који су се, у интересу свог опстанка, морали потписати и покоравати наредбама својих старијих. С колико су се ниским и нечасним средствима служили, види се и из тога што су у Беране послали агента „Singer" компаније, е да би он отуда издјејствовао који лажан потпис. Негдје су чак и пријетњом купили потписе. Напр.: овдје у Сјеници прво су покушали молбом и разним обећањима, па кад то није помогло, понудили су девет бијелих меџидија, да они плате за три депеше, па кад и то није помогло, они су стали говорити да је д-р Г. Дожић скроз покварен човјек и да је аустриски шпијун и тек тако пошто им они дадну девет бијелих меџидија уз те три депеше са потписом попова, учитеља и само двојице општинара. Занимљиво је да се та двојица из општине горко кају, што су се дали обманути овим лажљивцима. Један од њих, кад га је један трговац ту скоро питао, зашто се он потписао противу Дожића, одговори: „никад се ја не бих потписао; него ми рекоше, брате, да је Дожић швапски човјек, и сва обећања и паре и пријетња код мене ти би за бадава, али кад ми рекоше да је швапски човјек, ту не могох опростити већ и ја пристадох уз попове и учитеље, а сада ми је у толико кривље што увиђам да д-р Г. Дожић, није шпијун и што су само нас двојицу из Сјенице преварили и потписали нас". Све депеше упућене противу д-ра Дожића, писане су по једном и истом калуфу у Приштини. Наши поштени грађани, којима није стало хоће ли доћи Богдан Раденковић него хоће ли доћи човјек, који ће с пуно воље и предањости наставити правац рада митрополита Нићифора, а тако исто и сва околина сјеничка јесу за то да дође д-р Гаврило Дожић, који ће једини додонијети стварне користи овом мученичком народу. Под именом српског народа у Турској, не треба разумијевати ону неколицину улизица котерије него тај појам треба да обухвати све грађане и сељаке, па је према томе требало скупити њих и питати их кога они желе за митрополита. Е, све је то лијепо, али у том случају не би био изабран Богдан него Дожић, па се код Дожића не могу чинити она недјела и пунити џепови као кад би дошао Богдан. Тим прије не би био изабран Богдан, што му народ, као човјеку који је до јуче држао бомбе у рукама, не може дозволити да се докопа таквога положаја и да му сад држи крст у руке. Да, даље се наше „вође" у одбрану народних права и забавиле се око избора рашко-призренског митрополита, а изборе за парламенат који су куд и камо важнији по нашу националну ствар, него њихове трзавице, које су нашу ствар у Турској довеле до пропасти, они су заборавили, и док се по другијем мјестима крв пролијева око избора, дотле се код нас агитује све по ћошетама и онда кад је све свршено. Али нашим „вођама" није стало колико ће Срби имати посланика већ им је циљ да дођу као и пређашње красоње људи, који ће слушати што им се нареди.

По мишљењу ових боље је да Срби добију и једног свог посланика и то за Скопље, гдје је центар њиховог кобног рада, него ли пет других за друга мјеста.

Па и Новопазарски Санџак, гдје је чисто српски елеменат и гдје би, да није турских злоупотреба, добили најмање два своја човјека, ова су господа заборавила, и труде се да с повјереницима, које ми овамо добијемо помоћу Младотурке у овоме крају а они ће нас у Скопљу, јер треба свијету показати да бар у Скопљу има Срба, кад се није могло дугим радом показати да их има у солунском вилајету. Због тога су се дали у агитацију и подговарају народ ако Младотурци не пристану да нам даду посланика у Скопље, да се народ разиђе и да не гласа, а што ће послије народ пиштати под ударцима разјарених Турака, то се њих ни најмање не тиче; за њихове ћеифе платиће народна леђа! Народ треба да се тргне и да се отресе оваковијех „радника"!

Република Штадлеријана

— Мађари о Босни и Херцеговини —

У мађарском листу „Pesti Hirlap" изашао је један врло интересантан чланак под горњим насловом, а говори се о Босни и Херцеговини. Чланак је писан у Сарајеву и у њему се приказује Босна као земља, у којој Мађар није сигуран више за свој живот. То је права велико-хрватска република, којој предсједава надбискуп Штадлер, а помагачи су му Херман, Бенко, Шек, средњошколски професори, посланици и т.д. Једина честита особа у цијелој земаљској управи јест барон Питнер, а од становништва једини су лојални елеменат Срби, који трпе због тога силна прогонства.

У уводу чланка тужи се дописник, да је у Босни завладало несношљиво стање. Тврди, да је након Калајеве смрти наступила попустљива Бурианова ера, која је била тако слаба, да је за вријеме анексије пријетила у земљи револуција. Буриан је окренуо све против Срба и настала је ера прогањања Срба. То је дакако Штадлеровцима силно годило, јер се тиме тјерала вода на њихов млин, а велико-хрватска пропаганда, уз потпуну попустљивост босанске владе, могла се несметано развијати. Хрвати су били миљеници свих владиних људи и то не они умјерени Хрвати, него Старчевићанци! Хрватска је влада побунила босанско-херцеговачке професоре и учитеље у интересу Велике Хрватске. У томе је добивала особиту помоћ такођер од шефа унутарњег одјела земаљске владе Косте Хермана, који се дволично понашао. Коста Херман обијао је успјешно прагове бечке и пештанске владе и често је увјеравао Векерла о свом унионистичком увјерењу и пријатељству спрам Мађара, док је истодобно у Сарајеву затварао очи и потпуном мирноћом чак популирао сваку побуну, што је била наперена против Мађара. Из дана у дан обилазио би он надбискупа Штадлера и друге великохрватске вође, да реферира о успјесима пропаганде, истичући, да има К. Херман да захвали за свој високи положај надбискупу Штадлеру. Осим надбискупа Штадлера помогао је Херману и барон Бенко да дође на мјесто од утјецаја код босанске владе. Покојни Теодор Николић, бивши цивилни доглавник, упозорио је Калаја на потајну велико-хрватску пропаганду, али су Калај и остали мјеродавни фактори ово примили са скепсом, док се није она у истини остварила. Херман је крив што нијесу Мађари намјештени за чиновнике у Босни и Херцеговини. Када се Калају или Буриану пребацивало, зашто није проведен у Босни паритет у намјештању чиновника, они су за своје оправдање износили доказе по којима изгледа, да је половина угарских држављана у истину намјештено у управи Босне и Херцеговине. Тако је то у истину на папиру, али ти угарски држављани су били пробани антиунионисти из Хрватске који су, јаком руком Куена Хедерварија, протјерани из Хрватске, дошли у Босну и Херцеговину, да онде још већим фанатизмом распирује мржњу против Мађара, потпомагани мађарским народним новцем.

Тако су ти чиновници из Хрватске запријечили мађарским чиновничким аспирантима да дођу овамо тако, да ради форме великом муком добише један или два Мађара мјесто у босанско-херцеговачкој управи. Даље се вели, у школама се не учи мађарски језик. Нема учитеља мађарског језика. Некакав мађарски ренегат, пангерман, Швабо из Бачке, владин тајник Грасл, поучава неколико ђака у мађарском језику, па можете мислити, како тај ренегат врши ту дужност. У школама влада анархија... Оно што вриједи за Хермана у политичком одјељењу, то вриједи и за Шека, предстојника правосудног одјељења. Шек је Херманов алтер-его, а постао је од правничког пристава одјелним предстојником правосуђа. Велики непријатељ Мађара је тузлански одвјетник др. Пилар, душа мађарождерске велико-хрватске странке... Заслугом Шека пуни су судови старчевићанаца, па с тога Штадлеров лист без бојазни пропагира тријализам, а у једном броју пише: „Ван с Мађарима и њиховим школама!" „Хрв. Дневник" ипак се не плијени, јер то Шек не дозвољава... Надбискуп Штадлер, предсједник босанске републике, има велико весеље са својим креатурама... Барон Питнер, шеф политичког одјељења је додуше Нијемац, али стоји потпуно на темељу паритета. По својој жени у родбинској је вези са бившим ријечким гувернером грофом Наком, па је тако потпуно научио мађарски језик, те јако симпатише Мађарима, што он у опште не пориче. Али он ипак није самосталан човјек, јер одјелни предстојник Шек и цивилни доглавник барон Бенко за времена спријечавају све његове намјере. С тога он не може учинити ништа против богоштовно-наставног одјела, не може ондје да начини крај анархији.

Чланак се завршује овим ријечима:

Ако мађарска влада за времена свом енергијом не угуши буну велико-хрватских учитеља, онда морамо ми Мађари селити и оставити овдје иметак и звање републици штадлеријанској. С тога треба провести промјену на босанској влади, и кад је министар панслависта, нека буду на челу босанске владе енергични Мађари.

Кратке вијести

Нађена писма Наполеона I. Јављају из Варшаве, да је на добру грофа Станислава Косаковског нађена униформа Наполеона I. У једном џепу било је више важних писама и докумената. Добро грофа Косаковскога лежи у округу Вилкомир, куда је год. 1812. прошао Наполеон I. Нађене ствари ће испитати посебна комисија.

Бомбе у Португалу. Из Опорта јављају да су у градској четврти Михаја експлодирале у четири куће бомбе, које су се тамо приређивале. Испод рушевина извучено је пет мртвих и десет рањених. Међу мртвима налази се и један бријач, вођа „групе за одбрану републике". Двије су особе ухваћене а међу њима и Алберто Коста Реал, брат бријачев. Још се жртве траже испод рушевина.

Електрична брза жељезница. У Њујорку изумио је инжињер електричне струке Бахелет нову електричну жељезницу, која ће својом брзином престићи све досадање жељезнице. Електрични мотори те жељезнице удешени су посебним електро магнетима, који смањују притисак ваздуха тако, да жељезница може возити највећом брзином. Досадањим покушајима је утврђено, да нова електрична брза жељезница може постићи од 300 миља на сат.

Даровао милионе. У Лондону је прошлог мјесеца преминуо Лорд Вандсворт, који је од свог имања у вриједности 38 милиона круна, оставио 26 милиона за оснивање сиротишта. Остали дио има се употребити за медицинска истраживања и различите добротворне сврхе.

Султанов дар. Султан је даровао 2000 фунти за оснивање јерменске болнице и за муслиманске богословске школе у Скадру.

Рударски штрајк у Енглеској. Сви су изгледи да ће рударски штрајк у Енглеској престати. Рудари су се већ почели да враћају на посао. До сада се вратило 4000 њих. Рударски савез ријешио је да се приступи гласању хоће ли се штрајк да обустави. Доња кућа примила је закон о минималној надници,

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

али је раднички вођа изјавио да њиме није задовољан, јер није одређено 5 шилинга као минимална надница.

Поплављена жељезница. Из Берлина јављају, да је подземна жељезница између Спиталмаркта и Александерплаца поплављена, јер је вода споља продрла у тунел и поплавила га. Саобраћај ће бити обустављен за мјесец дана.

Багдадска жељезница. Ради израде жељезнице Багдад — Босфор почели су преговори између енглеског министра спољних послова и турског посланика у Лондону.

Дневник

Отпутовао на Тополицу. Његово Величанство Краљ у суботу је отпутовао са Ријеке на Тополицу.

Краљево саучешће. Г. Славо Рамадановић, маршал Двора по захтјеву Његовог Величанства Краља упутио је поводом смрти Османа Ђикића, српског пјесника у Мостару његовој удовици ово телеграфско саучешће: „Његово Величанство Краљ заповиједио ми је да вам изјавим Његово топло саучешће поводом преране смрти Вашег доброг супруга, који је својим дјелима припадао своме народу од све три вјере. И ако је смрт сломила Османову лиру, није уништила успомену на њега. Она ће бити трајна међу нама, јер је Осман дао примјер родољубља и пожртвовања“

Сишао на Ријеку. Његово Краљ. Височанство Књаз Петар у понедјељак је сишао на Ријеку.

Отпутовао. Г. барон Гизл од Гизлингена, аустриски посланик на Цетињу, отпутовао је на Тополицу по позиву Њ. В. Краља.

Вратио се. Г. бригадир сердар Јанко Вукотић, министар војни, вратио се у недјељу из Подгорице.

Осман Ђикић умро. Из Мостара смо у суботу у вече примили тужну вијест, да је познати српски пјесник и родољуб Осман Ђикић умро послије тешког боловања. Рахметли Осман био је из честите српске муслиманске породице. Школовао се у Босни и Херцеговини, Цариграду и Биограду, гдје је и трговачку академију свршио. По свршеном школовању дошао је у своју отаџбину да јој послужи. Још као ђак с успјехом је почео да пише пјесме и рачуна се међу најистакнутије наше пјеснике Муслимане. Иступајући и у јавни живот бавио се новинарством, те је у почетку радио на „Мусавату“ све до год многи Муслимани нијесу пришли католицима и склопили с њима пакт. Као одушевљен Србин иступио је из „Мусавата“ и покренуо свој лист „Самоуправу“, коју је уређивао све до год није пао у постељу. Уз то је био дуги низ година уредник муслиманског листа „Гајрета“. Смрћу његовом српска ствар у Босни и Херцеговини губи, јер је рахметли Осман био један од најнапреднијих Муслимана, родољуб и честит Србин, те ће његова смрт многе ожалостити, а нарочито околину његову и све оне који су овог честитог, ваљаног и одушевљеног младог човјека познавали. Рахметулахи алејхи, рахметен восијах!

Долази на Цетиње. Сјутра долази на Цетиње г. барон Кријуф, предсједник друштва страних дописника у Цариграду са својим секретаром г. Калавријасом опуномоћен од стране оне групе холандске, која је љетос била у нашу земљу, да приведе крају преговоре о експлоатацији рудног блага у нашој земљи.

Црногорци у Египту. Црногорци, који се налазе запослени у Египту дошли су у сукоб са египатском владом. Тај је сукоб потекао од туда што је египатска влада одлучила да од сада Црногорце настањене у Египту сматра као „sajets locales“ т.ј. као тамошње урођенике, као отоманске поданике. Црногорци су до сад тамо, као и свуда гдје нема наших државних представника, уживали заштиту руских консулата, али египатска влада сад неће да им призна руску заштиту, јер вели да је Црна Гора проглашена за краљевину и да не могу више њени поданици да уживају туђу заштиту. Како тамо пак нема наших државних представника, то је египатска влада на себе предузела одговорност за црногорске државлане. То, вели, чини у толико прије што Црна Гора не припада државама, које су уговориле капитулације са египатском владом, нити има нарочитог уговора с њоме. На ову одлуку Црногорци у Египту никако неће да пристану, те су почели јавним путем да протестују противу оваквог држања египатске владе, ради чега се изродио спор, о коме се почела и страна штампа да бави.

Ускршњи прилог. У број нашег листа, који ће изаћи у суботу за Ускрс, налази се и нарочити књижевни додатак. Ускршњи прилог садржи: „На Ускрс“ пјесма, „Ускрснуће“, приповијетка од Борислава Сл. Минића, „Сјенке“: Бјеше, Моја краљица, Успомена, Сјећање, За отаџбину, пјесме у прози од Слободана, „Фава“, пјесма Радомира Орлинског, „Шупљо Позитив“, слика из црногорског живота од Мил-а, „Кроз Мећаву“, пјесме М. Павићевића, „Пас“ новела од Жана Ришпена, „Мраморје“, пјесма од С. Крајишника, „Тако је част налагала“, слика од Вол. Иксюла, „Награда“ од Л. Толстоја, „Задовољан човјек“ од И. Тургењева, „Млади јунак“ пјесма од С. Крајишника и „Његови добротвори“ од Тристана Бернара.

Помрачење мјесеца. У понедјељак у вече у 10·26 сати почело је помрачење мјесеца и трајало је до 2 минута по поноћи, али се код нас није могло видјети, јер је било јако облачно, да се ни мјесец није видио. Помрачење сунца биће 3. априла и ако буде лијепо вријеме моћи ће се видјети.

Вријеме. Лијепе прољетне дане, када нас је сунце онако лијепо озаравало, замијенило кишевито вријеме. Киша се почела да излијева од понедјељника и помијешана вјетром никако не престаје као да се не налазимо пред Ускрсом, него као да смо у сред зиме.

Снијег. Данас је освануло Цетиње у снијегу. У тањем слоју покрио је све кровове на пријестоничким кућама, док се по улицама гдје-гдје задржао, јер је ушљед силне кише земља влажна, те се одмах растопио. По најближим главицама и околним брдима пао је у дебљем слоју. Због тога је знатно и застудило, али зато се вријеме разведрило и сунце огрануло.

Књижевност

Изјава. У 322. броју „Новог Времена“ од пр. год. изашао је чланчић, под насловом: „Књижевност“, у којем се говори да сам оштампао, под својим „пуним потписом“, пјесмицу („Мајка дијете на Врбицу спрема“) Владе Јовановића у некојем дјечијем листу и шта више послао календару „Орлу“ за о. г. на штампање.

Одговарајући на мистифицирани чланчић, сматрам за дужност изјавити преко јавности, да наведену пјесмицу ни у сну нијесам слао никаквом дјечијем листу а још мање „Орлу“ на штампање, нити сам пак имао нити имам диспозиције нити амбиције постати пјесником, те нека се не плаши дописник, да ћу ући у књижевност као пјесник.

Ту пјесмицу оштампао сам у својој књизи: „Формални ступњеви“ при обради методске јединице „Врбица“ на петом ступњу (стр. 66 моје књиге), али као Владину својину.

Дописник чланка нека се задовољи, што нијесам пјесник, али ипак нека му није жао, ако нијесам у стању „много обећавати“ из Берана, као пјесник, а оно као члан друштва могу вршити човјечанске дужности а никако не бити мистификант.

Уредништву захвалан
Милан А. Цемовић
надзорник

Разне вијести

Европејска војска у Кини. По службеним подацима, њемачке војничке чете, које се сада налазе у Кини, достижу до 500 људи. Од ових је 225 сада у Пекингу, а 225 у Тиенчину. Гувернер Киачуа има других 200 људи резерве, којима може располагати. Изузев дакле морнаре источне флоте, који би се до потребе могли искрцати, Њемачка нема у Кини више од 700 људи. Друге власти имају много више сила. Енглеска има само у Тиенчину 2000 људи. Француска и Јапан имају по 800 људи, али је Јапан послао других 1000 људи за појачање. Сједињене Државе и Русија имају свака по 300 људи. Енглеска има 200 људи у Ханкау, а Американци 510 у Шангају. Придодав конзулским силама још чете за искрцавање, могао би се већ сада у брзо саставити један међународни збор од 12 хиљада људи, већином Енглеза и Јапанаца.

Што је моди још требало? У Америци се увело једна згодна и практична новотарија. У великим трговинама имају папир за умотавање и врпце за везивање у најразличитијим бојама и њиховим прелазима. Свакој се госпођи замота њезин свежњић у боју, која тачно пристаје њезином одијелу и свеже исто таквом врпцом. То је веома отмјено, али практично за трговце. Госпође такав укусни замот носе драге воље саме, па им га не треба истом по послузи послати.

Панамски канал у опасности. Огромни потхват спајања Тихог Океана с Великим Океаном приближава се крају. Панамски канал, који је прогутао огромну своту новаца, налази се у опасности. Сасвим ненадано отворили се мали вулкански кратери. Из земље сукља пара, која је тако врућа, да папир и дрво за кратко вријеме изгори. Геолози тврде, да се ради о оксидацији пирита. Радници се устручавају даље радити, јер се боје, да би ушљед експлозија динамита, којим кидају пећине, могао настати вулкан. На рубовима кратера, који имају ширину од 30 см. налази се талог жуто-бијеле боје, који се састоји из сумпора.

Градски избори у Бугарској. Ту скоро су довршени општински избори по цијелој Бугарској. Ово су први избори, који су изведени на основу пропорционалног изборног реда, па су ови избори донекле и мјерило за будуће опште изборе. У свему има 169.141 бирач, од којих је гласало у свему 84.945, а поједине странке добиле су: коалиција (владајућа странка) 27.236 гласова, напредњаци (посебно) 9401 глас, народњаци (посебно) 7232 гласа, пољоделска странка 1551 глас, демократи 6484 гласа, радослависти 11.096 гласова, стамболовисти 8628 гласова, генчевисти 2828 гласова, радикали 2939, социјалисти (обје фракције) 6273 гласа. У свему је изабрано 914 одборника, од којих су добили коалиција 431 мандат, пољоделци 17, демократи 85, радослависти 152, стамболовисти 105, генчевисти 34, радикали 21, социјалисти 55, и остали 14 одборника. Избори су проведени у миру, те није дошло нигдје до већих изгреда.

Опструкција машинисте. Министар-предсједник талијански Ђолити има обичај често на вече из Рима да отпутује у Фраскату, гдје остаје до јутра и онда се враћа жељезницом натраг. Машиниста, који је водио други воз у Рим, уживао је сваки пут, кад је Ђолити био у возу, ако је могао показати да врши строго прописе. Машиниста је опструирао звиждајући код сваке стражарнице и смањивши брзину влака код сваке и најмање постаје на најмање. Господин Ђолити је стога редовно долазио у Рим на по глух и са једним сатом закашњења. Шала машинисте је била очевидна, али се није против њаге могло поступити, јер је — вршио строго прописе. Да узмогну одстранити савјеснога машинисту намислише да га унаприједе. И дотле би била ствар у реду, али шта ће учинити жељезничке власти, ако сада крену истим путем до свога унапређења све остале машинисте?

Биљежник

— Јуче је спуштен у Трсту у море и други аустриски дреднот „Тегетоф“.

— Султан је одликовао енглеског краља великим орденом.

— Идуће године Пољаци ће прославити двестогодишњицу пољског новинарства.

— У априлу се навршава 20 година од како је основана Српска Књижевна Задруга у Биограду.

За свесловенски новинарски конгрес, који ће бити ове године у Прагу, пријавило се до сада 14 организација новинарских.

ОГЛАСИ

За ускршње празнике, добавио сам разноврсне вестите, како за *одрасле*, тако и за *дјецу*, љетње и прољетње, израђене солидно и добро, цијена утврђена.

Исто тако имам за господу официре најбољих *церада*.

Поменуту робу дајем уз гаранцију и на отплату.

Цетиње, марта 1912. г.

Блажо Маркуш.

Р. 44. бр. 13 2-2.

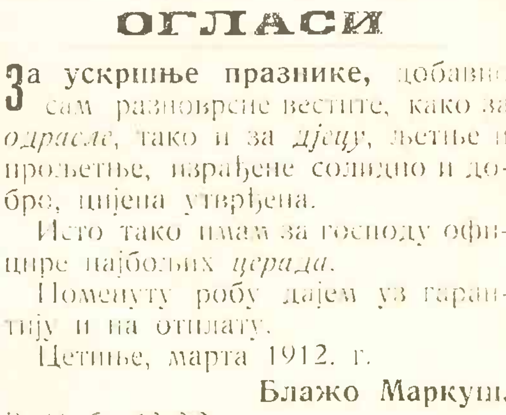

Пл. број 4. 11—50

СРЕДИШЊИЦА **ТРСТ**

„БАЛКАН“

ПОДРУЖНИЦА **ЉУБЉАНА**

отпремно и комисионо дионичко друштво. Уплаћена главница К 500.000

Прима пошиљке за отпрему из свију страна и на све стране свијета уз најповољније увјете. Велика суха стоваришта у слободној луци и у граду.

У исто вријеме купује, продаје и прима у комисију сваку врсту робе по налогу и за рачун својих муштерија те даје на исту робу предујмове, и отпрема ову из Трста у означена мјеста.

АДРЕСА *Balkan—Trieste* Riva Grumula 14.

Број 3 6,15

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије. Власник и одговорни уредник Радомир Кривокапић Орлински

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ